

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

Forslag til midlertidige forskrifter med hjemmel i koronaloven

25. mars 2020

1	Innledning.....	3
2	Barnehageområdet	3
2.1	Bakgrunn.....	3
2.2	Departementets vurdering og forslag.....	4
2.2.1	Hvilke regler som gjelder under utbruddet av Covid-19.....	4
2.2.2	Tilbud til barn som ikke kan være hjemme.....	5
2.2.3	Regler om tilskudd og foreldrebetaling.....	6
3	Grunnopplæringen	7
3.1	Bakgrunn.....	7
3.2	Departementets vurdering og forslag.....	8
3.2.1	Plikten til å gi opplæring og hvilke regler som gjelder under utbruddet av Covid-19	8
3.2.2	Tilbud til barn som ikke kan være hjemme.....	10
3.2.3	Behov for behandlingsgrunnlag i forbindelse med gjennomføring av eksamen	11
3.2.4	Foreldrebetaling for skolefritidsordning	12
4	Universiteter og høyskoler.....	12
4.1	Bakgrunn.....	12
4.2	Departementets vurdering og forslag.....	13
5	Lånekassen.....	14

5.1	Bakgrunn.....	14
5.2	Departementets vurdering og forslag.....	14
6	Fagskoler	15
6.1	Bakgrunn.....	15
6.2	Departementets vurdering og forslag.....	16
7	Integreringsområdet.....	17
7.1	Bakgrunn.....	17
7.2	Departementets vurdering og forslag.....	17

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring midlertidige forskrifter med hjemmel i koronaloven. På grunn av utbruddet av Covid-19, har Helsedirektoratet vedtatt stenging av barnehager, skoler og andre utdanningsinstitusjoner. Når barnehager, skoler og andre utdanningsinstitusjoner er stengt, vil det ikke være mulig å oppfylle alle reglene på Kunnskapsdepartementets område fullt ut. For å sikre at barn, unge og voksne i så stor grad som mulig får ivare tatt rettigheter på utdannings- og integreringsområdet mens utbruddet av Covid-19 pågår, er det et behov for å klargjøre hvilke regler som gjelder. Videre er det behov for å fastsette regler om hvordan unntaket i stengingsvedtaket med hjemmel i smittevernloven § 4-1 skal behandles for å ivareta formålet med unntaket og samtidig ta hensyn til ressurs situasjonen til kommuner, skoler og barnehager og rettsikkerheten til barn.

På Kunnskapsdepartementets områder er det også behov for å fravike de ordinære reglene for å forhindre negative økonomiske konsekvenser av Covid-19 utbruddet for privatpersoner og for å hindre permitteringer i skole- og barnehagesektoren.

De midlertidige forskriftene som Kunnskapsdepartementet foreslår, er direkte knyttet til situasjonen med utbruddet av Covid-19. Det er viktig å få gjennomført endringene raskt for å få avklart hvilke regler som gjelder, og for å unngå negative konsekvenser. Det vil dermed ikke være mulig å gjennomføre de foreslåtte endringene i en normal lovprosess. Når det gjelder endringer i utdanningsstøtteleven, vil departementet vurdere om det i tillegg er behov for å fremme en ordinær lovproposisjon for Stortinget for å åpne for endringer på noe lengre sikt.

2 Barnehageområdet

2.1 Bakgrunn

Som følge av utbruddet av Covid-19 og Helsedirektoratets vedtak om stenging av barnehager, er det behov for å avklare hvilke regler i barnehageloven som gjelder i perioden barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet.

Det er i vedtaket om stenging bestemt at noen barnehager skal holdes åpne, slik at de som har størst behov for det, fortsatt skal ha mulighet til å benytte seg av barnehageplassen. Det er behov for å avklare hvilke regler i barnehageloven som gjelder i denne situasjonen, herunder hvilke regler som gjelder ved avgjørelser om hvem som skal få barnehageplass. Det er også behov for å tydeliggjøre hvilke regler som gjelder for kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling og utbetaling av kommunale tilskudd.

2.2 Departementets vurdering og forslag

2.2.1 Hvilke regler som gjelder under utbruddet av Covid-19

Departementet foreslår at det fastsettes en egen forskrift om hvilke regler som gjelder når barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet, som følge av utbruddet av Covid-19. Formålet med forskriften er å legge til rette for at de som har størst behov for det, fortsatt skal ha mulighet til å benytte seg av barnehageplass i en situasjon der barnehagene er stengt, og å klargjøre hvilke regler som gjelder.

Forskriften skal gjelde for virksomhet som er regulert i barnehageloven. Det innebærer at forskriften gjelder både for barnehager som er godkjent etter barnehageloven § 6 og for kommunen som barnehagemyndighet. Den midlertidige forskriften gjør unntak fra og supplerer reglene i barnehageloven med forskrifter.

Det foreslås at den midlertidige forskriften skal gjelde så lenge koronaloven gjelder, men uansett ikke lenger enn til barnehagene åpner og driver som normalt. Reglene vil dermed gjelde så lenge barnehagene er stengt eller drives med redusert kapasitet som følge av utbruddet av Covid-19.

Når barnehagene er stengt, innebærer det at mange av reglene i barnehageloven ikke kan oppfylles. For svært mange vil vedtaket om stenging fører til at det ikke er mulig å benytte seg av barnehageplassen, noe som innebærer at de øvrige reglene i barnehageloven som er knyttet til at barnet er i barnehagen, faller bort.

For de som får tilbud om å benytte seg av barnehageplassen sin i denne perioden, vil vedtaket innebære at barnehagetilbudet ikke er helt likt det som gis til vanlig. Først og fremst fordi det er færre barn og ansatte i barnehagen. Departementet legger til grunn at det i mange tilfeller vil være mulig å gi et godt barnehagetilbud i tråd med barnehageloven også i denne perioden. Det kan likevel tenkes at det kan bli vanskelig å oppfylle alle reglene til enhver tid, for eksempel reglene om bemanning og pedagognorm.

Departementet mener derfor at det bør åpnes for at det er mulig å gi et tilbud som avviker fra reglene i barnehageloven. Departementet foreslår at barnehagetilbudet som gis til barna i denne perioden, så langt det er mulig gis i samsvar med reglene i barnehageloven med forskrifter.

Retten til spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring etter barnehageloven kapittel V A gjelder uavhengig av om barn går i barnehagen. Disse rettighetene vil derfor fortsatt gjelde selv om barnehagene er stengt, både for barn som vanligvis går i barnehagen og barn som ikke går i barnehagen. Det kan være vanskelig for kommunen å oppfylle disse rettighetene i denne perioden, både på grunn av ressurs situasjonen og smittevern hensyn. Det bør derfor være mulig å fravike reglene i perioden barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet. For barna det gjelder, vil det imidlertid være viktig å få oppfylt sine rettigheter også i denne perioden. Departementet mener derfor at kommunene bør oppfylle disse rettighetene så langt det er mulig. Dette vil gjelde både for barn som går i barnehagen i denne perioden, og barn som ikke går i barnehage.

Departementet foreslår at reglene i barnehageloven med forskrifter skal gjelde så langt de er mulig å oppfylle, og at dette fastsettes i forskriften.

Kommunene har en plikt til å tilby barnehageplass. Når barnehagene er stengt, kan ikke kommunen oppfylle retten til barnehageplass etter barnehageloven. Departementet mener derfor at det bør fastsettes i forskriften at i perioder hvor barnehagen er stengt med hjemmel i smittevernloven § 4-1, suspenderes retten til å benytte seg av barnehageplassen etter barnehageloven § 12 a for dem som er omfattet av stengingsvedtaket.

2.2.2 Tilbud til barn som ikke kan være hjemme

Det følger av vedtaket om stenging med hjemmel i smittevernloven § 4-1 at barnehager skal holde åpent for barn av personell i helse- og omsorgstjenesten, transportsektoren eller innen andre kritiske samfunnsfunksjoner. Det samme gjelder for barn med særlige omsorgsbehov som ikke kan ivaretas når barnehagen er stengt. Ansvar for at disse barna får et tilbud ligger til barnehageeier.

Departementet går ikke her inn på hvilke barn som er omfattet av unntaket, men viser til at dette følger av vedtaket om stenging med hjemmel i smittevernloven § 4-1.

Departementets forslag gjelder hva slags tilbud barna skal få og hvordan slik avgjørelser skal behandles. Forslaget vil omfatte dem som til enhver tid er unntatt fra stengingsvedtak etter smittevernloven.

Departementet foreslår at det fastsettes i den midlertidige forskriften at barnehageeiere skal sørge for at barn som ikke er omfattet av stengingsvedtaket, får tilbud om plass i barnehagen. Dette innebærer at barnehagene ikke bare kan vurdere forespørsler om plass, men også selv må vurdere om det er barn som er omfattet av unntaket. Dette gjelder da særlig unntak knyttet til barnets behov. Dersom et barn skal ha plass i barnehagen på grunn av foreldrenes funksjon, er det naturlig at barnehagen bare vurderer om barnet skal få tilbud hvis foreldrene ber om det.

Bakgrunnen for unntakene som er knyttet til barnas behov, er at disse behovene ikke kan ivaretas hjemme. Departementet foreslår derfor at det fastsettes at barnehageeiere skal ivareta de behovene som begrunner at barnet skal ha plass i barnehagen. For øvrig skal barnehagelovens regler gjelde så langt de er mulig å oppfylle under utbruddet av Covid-19.

Etter departementets vurdering vil avgjørelsen om hvem som skal ha et barnehagetilbud, være et enkeltvedtak. Dersom avgjørelsen skal behandles etter reglene i forvaltningsloven, vil dette kunne beslaglegge mye tid hos barnehager og kommuner som kunne vært brukt til å gi nødvendige tilbud til barn i utbrudd-perioden. Det vil også innebære at det tar lenger tid å ta avgjørelser, noe som vil være uheldig for håndteringen av krisesituasjonen da personer i kritiske samfunnsfunksjoner risikerer å stå uten et tilbud til sine barn. Departementet foreslår derfor at det gjøres unntak fra reglene i forvaltningsloven om saksbehandling av enkeltvedtak. Departementet foreslår at det i stedet fastsettes et generelt krav om forsvarlig saksbehandling og krav om at barnehageeier skal underrette

skriftlig om avslag på søknader om tilbud etter unntaket. Det vil ikke gjelde krav til begrunnelse av vedtaket. Departementet understreker at det med «søknad» referer til at det må komme et initiativ fra foreldre som ønsker plass i samsvar med unntaket i stengingsvedtaket. Det skal ikke stilles formkrav til søknaden, og kommunen må legge opp til en enkel og tilgjengelig måte for foreldre til å få vurdert om de kan få plass til sitt barn.

For å ikke binde opp ressurser hos barnehager og kommuner foreslår departementet at det ikke skal være klagerett på avslag om tilbud om å benytte barnehageplassen når det gjelder unntaket knyttet til barn av personer i kritiske samfunnsfunksjoner. Det finnes etter hvert god veiledning om hva som anses å være kritiske samfunnsfunksjoner. Departementet legger derfor til grunn at hensynet til forsvarlig saksbehandling er ivaretatt, og at hensynet til effektiv behandling av søknadene tilsier at det gjøres unntak fra klageretten. Barnehageeier bør dessuten ha et visst handlingsrom for å samtidig kunne begrense risikoen for smitte.

Når det gjelder avslag på søknader om tilbud til barn med særlige omsorgsbehov, foreslår departementet at det skal være klageadgang, og at det skal være kommunal klageinstans. Denne avgjørelsen handler om barnets behov, og avgrensningen av hvem som skal få et tilbud, er langt mer skjønnsmessig. Departementet mener derfor det bør være et minimum av mekanismer som sikrer likebehandling og at barnets behov blir ivaretatt.

For å ta høyde for eventuelle endringer i stengingsvedtaket med hjemmel i smittevernloven § 4-1, foreslår departementet at forskriftsteksten utformes generelt slik at det er klageadgang på avslag på søknader som ikke er begrunnet med at foreldrene er i samfunnskritiske funksjoner. Hensikten er at det skal være klageadgang på avslag på alle søknader begrunnet ut fra barnets situasjon dersom det åpnes for flere unntak fra vedtaket om stenging enn unntak på grunn av særlige omsorgsbehov.

2.2.3 Regler om tilskudd og foreldrebetaling

Barnehageloven § 14 pålegger kommunen å gi kommunalt tilskudd til private barnehager. De private barnehagenes økonomi styres i svært stor grad av tilskudd fra kommunen og foreldrebetaling. Ved nedstenging eller sterkt redusert drift, er det risiko for permitteringer dersom barnehagen ikke får utbetalt tilskudd og foreldrebetaling.

Regjeringen har besluttet at tilskudd til private barnehager skal utbetales som normalt, og at barnehageloven § 14 om økonomisk likeverdig behandling av private og kommunale barnehager fortsatt gjelder. Videre er det bestemt at foreldre ikke skal betale så lenge barnehagen er stengt. Dette gjelder også for foreldre som får et tilbud til sine barn i denne perioden. Departementet foreslår at det i forskriften presiseres at selv om barnehagen er stengt eller driver med redusert kapasitet, skal barnehagen motta kommunale tilskudd på vanlig måte. I tillegg mener departementet at det bør fastsettes i forskriften at foreldrebetaling ikke kan kreves så lenge barnehagen er stengt eller driver med redusert kapasitet.

Det er Utdanningsdirektoratet som skal utbetale tilskudd til kommunene for dekning av tapt foreldrebetaling i kommunale og private barnehager. Kommunen skal deretter utbetale tilskudd til private barnehager for tapt foreldrebetaling. De private barnehagene må søke kommunen og dokumentere inntektsbortfallet. Bortfall av kostpenger, skal det ikke gis kompensasjon for. Departementet foreslår at dette fastsettes i forskriften.

Dersom private barnehager permitterer ansatte og/eller har betydelig reduksjon i andre kostnader, bør overføringene til de private barnehagene justeres tilsvarende kostnadsreduksjonen slik at man unngår dobbeltkompensasjon. Departementet mener derfor at tilskuddet bør avkortes tilsvarende reduksjonen av kostnadene. Det samme bør gjelde dersom allerede innbetalt foreldrebetaling for perioden barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet, ikke refunderes foreldrene. Departementet foreslår at dette fastsettes i forskriften.

Videre foreslår departementet at det forskriftsfestes at private barnehager som mottar tilskudd, ikke kan benytte ansatte til å drive annet inntektsgivende arbeid for virksomheten i perioden hvor barnehagene er stengt eller driver med redusert kapasitet. Dersom dette skulle tillates, vil barnehageeier komme bedre økonomisk ut enn om koronakrisen ikke hadde funnet sted, noe som vil virke urimelig.

3 Grunnopplæringen

3.1 Bakgrunn

På opplæringsområdet er situasjonen den at mange plikter og rettigheter i praksis ikke kan oppfylles fordi skolene er stengt. I denne situasjonen er det uklart hvilke rettigheter barn, unge og voksne har, og hvilke plikter kommunene, fylkeskommunene og skolene har på opplæringsområdet. For at det i størst mulig grad skal kunne gis opplæring i denne situasjonen, er det dessuten behov for en større fleksibilitet i hvordan opplæringen organiseres enn det som dagens regler legger opp til. Det kan også bli behov for å finne andre måter å gjennomføre eksamener på dersom det ikke er forsvarlig å gjennomføre eksamen som normalt.

Helsedirektoratets vedtak om stenging av skoler etter smittevernloven § 4-1 inneholder unntak slik at noen barn fremdeles skal ha et tilbud på dagtid. Det er behov for å fastsette hvilke regler som gjelder for kommuners og skolars behandling av slike saker, slik at dette kan gjennomføres på en effektiv måte. Videre er det behov for å avklare hva som skal gjelde når det gjelder foreldrebetaling av plass i skolefritidsordningen i perioden for skolen er stengt eller driver med redusert kapasitet.

3.2 Departementets vurdering og forslag

3.2.1 Plikten til å gi opplæring og hvilke regler som gjelder under utbruddet av Covid-19

På grunn av utbruddet av Covid-19 og vedtak om stenging av skoler med hjemmel i smittevernloven, er det mange av reglene i opplæringsloven med forskrifter som ikke kan oppfylles, i hvert fall ikke fullt ut. Departementet foreslår derfor at det i stedet fastsettes en egen forskrift om hvilke regler som gjelder i perioden hvor utbruddet pågår. Vi foreslår at den midlertidige forskriften vil gjelde så lenge koronaloven gjelder, men uansett ikke lenger enn til skolene gjenopptar normal drift. Reglene vil dermed gjelde så lenge skolene er stengt eller drives med redusert kapasitet som følge av utbruddet av Covid-19.

Den midlertidige forskriften gjør unntak fra og supplerer reglene i opplæringsloven med forskrifter. Reglene i Grunnloven, menneskerettsloven og Norges folkerettslige forpliktelser ligger fast, jf. koronaloven § 2.

Departementet foreslår at det fastsettes i forskriften at skoleeiere fortsatt skal sørge for at barn, unge og voksne får grunnskoleopplæring og videregående opplæring så langt det er mulig selv om skolene er stengt eller driver med redusert kapasitet. Departementet understreker at den grunnleggende retten til grunnopplæring ligger fast, og at forslaget bare handler om plikten til å gi opplæring i den perioden som forskriften gjelder.

Departementet legger til grunn at det i de aller fleste tilfellen vil være mulig å gi opplæring selv om skolene er stengt eller drives med redusert kapasitet, men at hvor mye og hva slags opplæring som kan gis, vil være avhengig av blant annet tilgang på lærere, digitalt utstyr, type opplæring og elevenes forutsetninger, behov, alder og hjemmeforhold. For eksempel kan det være vanskelig å få til praktisk opplæring i praktiske og estetiske fag eller opplæring innenfor en del yrkesfag når elevene ikke har tilgang på samme verktøy og utstyr som de har på skolen.

Departementet foreslår at det fastsettes at reglene i opplæringsloven gjelder så langt de er mulig og forsvarlig å oppfylle. Friskoleloven viser i stor grad til kravene i opplæringsloven, og de samme tilpasningene vil derfor gjelde også for friskolenes drift. Hva som er mulig, må avgjøres ut fra rammebetingelsene som kommuner, fylkeskommuner og skoler har til å oppfylle reglene i perioden hvor utbruddet pågår. At skolene er stengt, og at mange lærere kan være syke eller i karantene som følge av utbruddet, vil være eksempler på rammebetingelser som gjøre at mange av reglene ikke er mulig å oppfylle fullt ut.

Opplæringsloven legger opp til en organisering av opplæringen i klasser og grupper på skolen sammen med en lærer. I den situasjonen vi nå er i, må opplæringen kunne organiseres annerledes. Departementet foreslår derfor at det fastsettes i forskriften at skolene kan organisere opplæring slik det er hensiktsmessig og forsvarlig ut fra blant annet tilgjengelige lærere og tilgangen på digitale ressurser og annet utstyr. Hensikten er å klargjøre at alternative måter for opplæring, som for eksempel fjernundervisning, nå er

tillatt også i fag og i tilfeller hvor det ellers ikke er åpnet for det. Selv om det er benyttet «skole» og «elever» i forskriftsteksten, gjelder tilsvarende for grunnopplæring for voksne selv om det der er mindre behov for tilpasninger ettersom regelverket allerede å gjennomføre opplæringene som fjernundervisning mv.

Forslaget om at reglene bare skal gjelde så langt det er forsvarlig å oppfylle dem, innebærer at skolene ikke skal være forpliktet til å oppfylle reglene dersom dette er uforsvarlig for elevene. Skolene må derfor kunne ta hensyn til hva som er forsvarlig for elevene ut fra blant annet alder, forutsetninger og hjemmeforhold. De må til enhver tid vurdere hvordan de best kan ivareta et godt læringsmiljø og opprettholde elevenes sosiale relasjoner, selv om de er hjemme. Skolene må også vurdere hvilken fag- og timefordeling det vil være mulig og hensiktsmessig å legge opp til. Det kan for eksempel være krevende for barn på de laveste trinnene dersom de skal få opplæring i samme timetall som når de er på skolen..

Departementet foreslår også at det fastsettes i forskriften at opplæringen skal gjennomføres slik at elevene i størst mulig grad kan få halvårsvurdering, standpunkt og grunnlag for vitnemål. Hensikten er ikke å pålegge skolene å innhente mest mulig grunnlag for vurdering. Hensikten er å understreke skolens ansvar for å skaffe seg vurderingsgrunnlag for å unngå at elever ikke får vitnemål på grunn av den nye situasjonen. Organiseringen av opplæringen skal være forsvarlig, og skolen må dermed også ta hensyn til at elevene vil ha ulike forutsetninger for innleveringer mv. Forslaget omfatter både barn, unge og voksne.

Vedtaket om stengning av skoler etter smittevernloven gjelder også skoler godkjent etter friskoleloven. Ved en inkurie gir ikke koronaloven § 2 tilsvarende hjemmel som for opplæringsloven til å fastsette midlertidige forskriftsbestemmelser. Departementet viser imidlertid til at de grunnleggende rettighetene til opplæring som følger av opplæringsloven, gjelder alle elever, også elever ved friskoler. Det innebærer at friskolene har et ansvar for å gi elevene opplæring i stengningsperioden.

I Kunnskapsdepartementets brev til friskolene datert 23. mars 2020 legger departementet til grunn at skolene i stengningsperioden i størst mulig grad fortsetter opplæringen på de måtene og gjennom de kanalene som er hensiktsmessige. Skolene må strekke seg så langt som mulig og legge til rette for at elever utfører skolearbeid hjemme og sørge for god kommunikasjon med elever og foresatte, for eksempel via digitale læringsplattformer.

Departementet legger til grunn at friskoleloven § 1-2 tredje ledd, som fastsetter at loven ikke åpner for fjernundervisning, ikke er hinder for bruk av fjernundervisning i denne situasjonen. I brevet uttrykker departementet en forventning om at skolene i denne perioden i størst mulig grad gir elevene en opplæring som i omfang og innhold svarer til det tilbudet som normalt gis elevene. Skolens ansvar omfatter også rettigheter elevene har gjennom for eksempel vedtak om særskilt språkopplæring og spesialundervisning.

Med de forutsetningene departementet har lagt til grunn i brevet datert 23. mars 2020, vil statstilskuddet til friskolene bli opprettholdt. Departementet viser for øvrig til

Utdanningsdirektoratets nettside som oppdateres fortløpende:

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/sikkerhet-og-beredskap/informasjon-om-koronaviruset/>

3.2.2 Tilbud til barn som ikke kan være hjemme

Det følger av vedtaket om stenging med hjemmel i smittevernloven § 4-1 at det ikke gjelder for barn av personell i helse- og omsorgstjenesten, transportsektoren eller innen andre kritiske samfunnsfunksjoner. Stengingsvedtaket gjelder heller ikke for barn med særlige omsorgsbehov som ikke kan ivaretas når skole og andre dagtilbud er stengt. Ansvar for at disse barna får et tilbud ligger til skoleeier.

Departementet går ikke her inn på hvilke barn som er omfattet av unntaket, men viser til at dette følger av vedtaket om stenging med hjemmel i smittevernloven § 4-1.

Departementets forslag gjelder hva slags tilbud barna skal få og hvordan slik avgjørelser skal behandles. Forslaget vil omfatte dem som til enhver tid er unntatt fra stengingsvedtak etter smittevernloven.

Departementet foreslår at det fastsettes i den midlertidige forskriften at skoleeiere skal sørge for at barn og unge som ikke er omfattet av stengingsvedtaket, får et tilbud på skolen. Dette innebærer at skoleeiere ikke bare kan vurdere forespørsler om plass, men også selv må vurdere om det er barn og unge som er omfattet av unntaket. Dette gjelder da særlig unntak knyttet til barnets behov. Dersom et barn skal ha et tilbud på skolen på grunn av foreldrenes funksjon, er det naturlig at skoleeier bare vurderer om barnet skal få tilbud hvis foreldrene ber om det.

Bakgrunnen for unntakene som er knyttet til barnas behov, er at disse behovene ikke kan ivaretas hjemme. Departementet foreslår derfor at det fastsettes at skoleeiere skal ivareta de behovene som begrunner at barnet skal ha et tilbud på skolen eller andre egnede lokaler, som for eksempel skolefritidsordningen. Det kan for eksempel dreie seg om å ivareta behov for omsorg eller ulike former for tilrettelegging. Departementet foreslår at opplæringstilbudet til barna på skolen så langt som mulig skal tilsvare opplæringstilbudet til barn som får opplæring hjemme. Dette betyr at det ikke er plikt til å legge opp til ordinær undervisning for dem som er på skolen selv dersom dette er mulig og ikke går på bekostning av barnets behov. For øvrig foreslår departementet at reglene om skolefritidsordning gjelder så langt de er mulig å oppfylle under utbruddet av Covid-19 for dem som får tilbud på dagtid selv om skole og skolefritidsordningen ellers er stengt. Dette innebærer blant annet krav om omsorg, tilsyn og å legge til rette for lek mv. Dersom det er eldre barn eller ungdommer som har behov for tilbud på dagtid, gjelder reglene så langt de passer.

Etter departementets vurdering vil avgjørelsen om hvem som skal ha et tilbud på skolen, være et enkeltvedtak. Dersom avgjørelsen skal behandles etter reglene i forvaltningsloven, vil dette kunne beslaglegge mye tid hos skoler og kommuner som kunne vært brukt til å gi nødvendige tilbud til barn og unge i utbrudd-perioden. Det vil også innebære at det tar

lenger tid å ta avgjørelser, noe som vil være uheldig for håndteringen av krisesituasjonen da personer i kritiske samfunnsfunksjoner risikerer å stå uten et tilbud til sine barn. Departementet foreslår derfor at det gjøres unntak fra reglene i forvaltningsloven om saksbehandling av enkeltvedtak. Departementet foreslår at det i stedet fastsettes et generelt krav om forsvarlig saksbehandling og krav om at skoleeiere skal underrette skriftlig om avslag på søknader om tilbud etter unntaket. Det vil ikke gjelde krav til begrunnelse av vedtaket. Departementet understreker at det med «søknad» referer til at det er et initiativ fra foreldre som ønsker plass i samsvar med unntaket i stengingsvedtaket. Det skal ikke stilles formkrav til søknaden, og kommunen må legge opp til en enkel og tilgjengelig måte for foreldre til å få vurdert om de kan få plass til sitt barn. Departementet understreker dessuten at skoleeier selv må sørge for å tilby plass til barn som er omfattet av unntaket i stengingsvedtaket ut fra barnets behov (se over).

For å ikke binde opp ressurser hos skoler og kommuner foreslår departementet at det ikke skal være klagerett på avslag fordi foreldrene ikke er i kritiske samfunnsfunksjoner. Det finnes etter hvert god veiledning om hva som anses å være kritiske samfunnsfunksjoner. Departementet legger derfor til grunn at hensynet til forsvarlig saksbehandling er ivaretatt, og at hensynet til effektiv behandling av søknadene tilsier at det gjøres unntak fra klageretten. Skoleeier bør dessuten ha et visst handlingsrom for å samtidig kunne begrense risikoen for smitte.

Når det gjelder avslag på søknader om tilbud til barn og unge med særlige omsorgsbehov, foreslår departementet at det skal være klageadgang, og at det skal være kommunal og fylkeskommunal klageinstans. Denne avgjørelsen handler om barnets behov, og avgrensningen av hvem som skal få et tilbud, er langt mer skjønnsmessig. Departementet mener derfor det bør være et minimum av mekanismer som sikrer likebehandling og at barnets behov blir ivaretatt.

For å ta høyde for eventuelle endringer i stengingsvedtaket med hjemmel i smittevernloven § 4-1, foreslår departementet at forskriftsteksten utformes generelt slik at det er klageadgang på avslag på søknader som ikke er begrunnet med at foreldrene er i samfunnskritiske funksjoner. Hensikten er at det skal være klageadgang på avslag på alle søknader begrunnet ut fra barnets situasjon dersom det åpnes for flere unntak fra vedtaket om stenging enn unntak på grunn av særlige omsorgsbehov.

3.2.3 Behov for behandlingsgrunnlag i forbindelse med gjennomføring av eksamen

I den situasjonen vi nå er i, kan det bli behov for å gjennomføre eksamener på andre måter enn normalt dersom det ikke er mulig eller forsvarlig å gjennomføre eksamen for alle som er oppmeldt. Det kan for eksempel bli behov for å prioritere hvilke eksamener som kan gjennomføres, og hvem som får gjennomføre dem. For at Utdanningsdirektoratet skal kunne finne måter å gjennomføre eksamener på slik at de negative konsekvensene blir

minst mulig dersom eksamener ikke kan gjennomføres som normalt, kan direktoratet ha behov for å behandle personopplysninger om dem som er oppmeldt til eksamen. Direktoratet kan også ha behov for å innhente slike opplysninger fra skoleeiere og Nasjonal vitnemålsdatabase. Dette kan være opplysninger om hvem som er oppmeldt til hvilke eksamener, om vedkommende allerede har vitnemål mv. Det kan også bli behov for opplysninger om karakterer, typisk om personen tidligere har bestått faget.

Departementet foreslår at denne oppgaven fastsettes i forskriften for å ivareta kravet til behandlingsgrunnlag i personopplysningsloven. Departementets vurdering er at det ikke vil være et unødig inngrep i personvernet til elever og privatister å samle inn og sammenstille slike opplysninger. Det vil ikke være snakk om sensitive opplysninger, og formålet med behandlingen vil være å få gjennomført eksamen for dem hvor konsekvensen av en avlysning er størst.

Departementet foreslår at det fastsettes i forskriften at Utdanningsdirektoratet kan innhente de ovennevnte opplysningene fra skoleeiere og Nasjonale vitnemålsdatabase uten hinder av taushetsplikt. Begrunnelsen er at opplysninger om karakterer fra videregående opplæring er regnet som taushetsbelagte opplysninger.

3.2.4 Foreldrebetaling for skolefritidsordning

Det følger av opplæringsloven § 13-7 at kommunen kan kreve utgifter til skolefritidsordning dekket gjennom egenbetaling fra foreldrene. Det er besluttet i budsjettvedtak at kommunen skal få kompensasjon for tapt inntekt gjennom foreldrebetaling og at foreldre ikke skal betale for skolefritidsordning så lenge skolen er stengt. Departementet foreslår at det i forskriften presiseres at foreldrebetaling for skolefritidsordningen ikke kan kreves så lenge skolen er stengt eller driver med redusert kapasitet. Dette gjelder også for foreldre som får et tilbud til sine barn i denne perioden.

Departementet understreker at forslaget gjelder skolefritidsordninger i offentlig finansierte skoler, ikke andre fritidstilbud som ikke er knyttet til skolen. Det er Utdanningsdirektoratet som skal utbetale tilskudd til kommunene for dekning av tapt foreldrebetaling. Departementet foreslår at dette fastsettes i forskriften.

4 Universiteter og høyskoler

4.1 Bakgrunn

Universitets- og høyskoleloven med forskrifter innebærer noen rammer for virksomheten til universiteter og høyskoler, Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) og andre virksomheter som er omfattet av reglene. Pga. virusutbruddet kan det være praktisk umulig å følge en del av disse reglene, og departementet foreslår derfor noen midlertidige endringer.

Departementet legger vekt på at institusjonene har selv pekt på behovet for stor fleksibilitet. Departementet forutsetter at institusjonene selv vurderer behovet for å endre regler de selv har fastsatt. For øvrig viser vi til at departementet også tidligere har lagt vekt på behovet for fleksibilitet, jf. midlertidig forskrift om gjennomføring av utdanninger regulert av rammeplan mv.

4.2 Departementets vurdering og forslag

Siden det pga. virusutbruddet kan være praktisk umulig å følge en del av reglene i universitets- og høyskoleloven med forskrifter, foreslår departementet å forskriftsfeste at reglene ikke gjelder hvis det er umulig å følge dem. Utbruddet av Covid-19 må være årsaken til at det er umulig å følge reglene. Departementet legger til grunn at det er en høy terskel for at det er praktisk umulig å følge de fleste reglene. For eksempel legger departementet til grunn at det ikke er noe ved situasjonen som tilsier at det er grunnlag for å gjøre unntak for eksempel bestemmelsene om akademisk frihet og ansvar, jf. § 1-5, eller egenbetaling, jf. § 7-1.

Forslaget gir fleksibilitet og tar høyde for at vi nå ikke kan definere alle behov og situasjoner, og at det kan være ulike behov på ulike områder og innenfor forskjellige utdanninger. Forslaget plasserer hovedansvaret for vurderingene og løsningene hos institusjonene. Det er også i tråd med midlertidig forskrift om gjennomføring av utdanninger regulert av rammeplan mv. Forslaget kan føre til at institusjonene kommer frem til ulike løsninger uten at det er særlige grunner til det. Dette kan for eksempel føre til at studenter ved forskjellige institusjoner som tar samme utdanning, for eksempel en av lærerutdanningene, møter ulike løsninger. Departementet forventer at institusjonene selv sørger for å samordne seg slik at de i stor grad velger likestilte løsninger der det ikke er særlige grunner for noe annet.

Departementet legger til grunn at kriteriet om at reglene i loven og forskriftene "[gjelder] ikke så langt de er umulig å oppfylle" innebærer at det er en høy terskel for at de ikke gjelder. For eksempel gjelder reglene selv om de er litt brysomme å oppfylle, eller om det hadde vært mer praktisk å gjøre ting på en annen måte. Det må være praktisk umulig å oppfylle dem. Koronaloven, som er hjemmelsloven for forskriften, legger vekt på rettssikkerhetshensyn og på at hjemlene må brukes med varsomhet. Dette setter også rammer for når reglene i universitets- og høyskoleloven med forskrifter må anses som umulige å følge. Et ytterligere moment er at koronaloven, og dermed unntaksforskriftene, i utgangspunktet bare skal gjelde i en måned. Det må også tas med i betraktning hvis det skal settes i verk alternative løsninger i universitets- og høyskolesektoren med hjemmel i unntaksforskriften. Slike tiltak må være av ganske midlertidig karakter, fordi samfunnet raskest mulig bør gå tilbake til normaltstanden.

For å gi forutberegnelighet foreslår departementet en bestemmelse om at universiteter og høyskoler så tidlig som mulig må gi studenter og allmenheten god informasjon om hvilke

regler det er umulig å oppfylle, og hva de vil gjøre i stedet. Videre foreslår departementet at forskriften presiserer at institusjonene bare kan gjøre tilpasninger som er forsvarlige og nødvendige. Departementet forutsetter at også andre virksomheter som er regulert av universitets- og høyskoleloven med forskrifter, følger disse bestemmelsene.

5 Lånekassen

5.1 Bakgrunn

Lov om utdanningsstøtte gir i all hovedsak hjemmel for å fastsette forskrifter om lån og stipend til utdanning og om tilbakebetaling av utdanningslån. Loven gir overordnede rammer, og de aller fleste konkrete rettigheter og plikter fastsettes i forskrift med hjemmel i loven.

Lovens § 8 fjerde ledd bestemmer at det kan gis utsettelse med betaling av hele terminbeløp i inntil 3 år eller inntil 6 år ved utsettelse av halve terminbeløp. Loven åpner ikke for at det kan gis utsettelse ut over disse grensene. Forskrift om tilbakebetaling av utdanningslån 2020 § 7-1 fastsetter at låntaker kan få utsettelse med hele terminbeløp innenfor de rammene loven setter. Utsettelse med betalingen av ett terminbeløp fører til at nedbetalingstiden blir én måned lengre. Låntakere kan få utsatt betalingen av terminbeløp opp til 36 ganger for hvert låneforhold, slik at nedbetalingen blir opp til tre år lengre. Betalingsutsettelse gis for hele måneder. Betalingsutsettelse kan likevel ikke føre til utvidelse av rammene for nedbetalingstiden, som normalt er 20 år, og som kan utvides til 30 år ved betalingsutsettelse, se forskriftens kapittel 3.

Det kan også gis betalingsutsettelse dersom en låntaker kan sannsynliggjøre at vedkommende i etterkant vil ha rett til sletting av renter i den samme perioden. Dette er imidlertid avhengig av at det foreligger en nærmere bestemt årsak til at låntaker har svak økonomi, og at inntekten er under visse grenser.

En del personer med utdanningslån i Lånekassen har nådd grensen eller er nær ved å nå grensen for maksimalt antall betalingsutsettelse. Dersom disse nå får økonomiske problemer på grunn av pandemien, vil de etter gjeldende regler ikke kunne få ytterligere utsettelse med betaling av terminbeløp med mindre de kan sannsynliggjøre at de oppfyller vilkår for sletting av renter i samme periode.

5.2 Departementets vurdering og forslag

I den pågående situasjonen er det mange personer som har risiko for å ikke få ordinær inntekt og dermed betalingsproblemer. En utvidelse av adgangen til å få betalingsutsettelse vil kunne avhjelpe en vanskelig økonomisk situasjon for

tilbakebetalere som har brukt opp alle eller nesten alle betalingsutsettelsene som gjeldende regler gir adgang til. Dette er trolig ikke en stor gruppe, men en del av dem kan være tilknyttet de delene av arbeidslivet som nå får permitteringer (f.eks. reiseliv, kultur og utelivsbransjen), og som har ustabil inntekt også i normale tider. Departementet mener at det er bedre at disse personene forblir ordinære låntakere i Lånekassen med noen flere betalingsutsettelse, enn at innkreving av deres utdanningslån overlates til Statens Innkrevingssentral. Det er klare velferdspolitiske fordeler ved å åpne opp for en noe videre adgang til betalingsutsettelse i denne perioden. Det er låntakeren selv som vurderer behov for og søker om slik betalingsutsettelse.

Det anbefales på bakgrunn av dette en midlertidig åpning for å gi betalingsutsettelse i mer enn tre år. Dette vil bety at låntakere som har nådd grensen for antall betalingsutsettelse eller kan komme til å nå denne i løpet av perioden forskriften gjelder, likevel vil kunne få utsettelse med betaling av terminbeløp i denne perioden. Utvidet adgang til betalingsutsettelse vil bare gjelde i den perioden koronaloven gjelder, og vil i utgangspunktet bety at en låntaker kan få betalingsutsettelse i én eller to måneder ut over grensen som gjelder i dag. Låntakerne vil søke om betalingsutsettelse på ordinært vis, og de utsettelse som blir gitt i den perioden forskriften gjelder, vil ikke inngå i tellingen av de ordinære utsettelsene. Betalingsutsettelse gis for hele måneder. Maksimal nedbetalingstid, regler om maksimal samlet gjeld og krav om nedbetaling innen man når en viss alder vil ikke endres som følge av en slik utsettelse. Forskrift om tilbakebetaling av utdanningslån vil gjelde for nedbetalingen ellers.

Av hensyn til rask gjennomføring av tiltaket, vil betalingsutsettelse til låntakere som ikke har nådd eller er i ferd med å nå grensen, også bli gitt etter denne forskriften. En løsning som bare omfatter kunder som allerede har brukt opp sine 36 utsettelse ville kreve betydelig mer systemutvikling for Lånekassen. Med den foreslåtte løsningen vil Lånekassen få ordningen på plass raskt, slik at låntakere kan få tidlig informasjon og straks ta ordningen i bruk ved behov.

6 Fagskoler

6.1 Bakgrunn

Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) med forskrifter gir rammer for fagskolene og NOKUT og deres virksomheter. Nå som fagskolene fysisk er stengt som følge av utbruddet av Covid-19 kan det være vanskelig for fagskolene å tilrettelegge eksempelvis undervisning og eksamen for studentene på best mulig måte. Departementet ønsker å legge til rette for at fagskolestudentene ikke forsinkes unødige i sine påbegynte studier. For at studentene ikke skal forsinkes kan det være behov for å gjøre unntak fra deler av fagskoleloven med forskrifter. Det er viktig at departementet er fleksibelt i denne vanskelige situasjonen som har oppstått, slik at fagskolene kan gjøre nødvendige tiltak.

Sektoren har selv pekt på flere utfordringer som følge av at det nå ikke er mulig å gjennomføre undervisning og vurderinger ved fysisk oppmøte.

6.2 Departementets vurdering og forslag

På grunn av virusutbruddet kan det være vanskelig og i noen tilfeller praktisk umulig å følge reglene i fagskoleloven med forskrifter. Derfor foreslår departementet en midlertidig forskrift som innebærer at reglene i loven med forskrifter gjelder "bare så langt de er mulig å følge som følge av utbruddet av Covid-19". Departementet foreslår tilsvarende formulering i midlertidig forskrift for fagskoler som for universiteter og høyskoler.

Departementet legger til grunn at terskelen for å anvende unntaksregelen i forskriften skal være høy, og at flesteparten av reglene i fagskoleloven med forskrifter er mulig å følge. For eksempel gjelder reglene selv om det hadde vært mer praktisk å gjøre ting på en annen måte. Det må være praktisk umulig å oppfylle dem. Koronaloven, som er hjemmelsloven for forskriften, legger vekt på rettssikkerhetshensyn og på at hjemlene må brukes med varsomhet. Dette setter også rammer for når reglene i fagskoleloven med forskrifter må anses som umulige å følge. Et ytterligere moment er at koronaloven, og dermed unntaksforskriftene, i utgangspunktet bare skal gjelde i en måned. Dette må også tas med i betraktning hvis fagskolene skal sette i verk alternative løsninger med hjemmel i unntaksforskriften. Slike tiltak må være av ganske midlertidig karakter, fordi samfunnet raskest mulig bør gå tilbake til normaltilstanden.

Kriteriet for å fravike en regel i fagskoleloven, er at det må være praktisk umulig å oppfylle den i denne midlertidige situasjonen. Det følger også av forslaget at endringene må være "forsvarlige". Det betyr at de endringene fagskolene kan gjøre, som vil innebære at lovens regler fravikes, er begrenset ved at de må være "forsvarlige".

Den foreslåtte forskriften gir fleksibilitet og plasserer hovedansvaret for studentenes studieprogresjon hos fagskolene. Det innebærer at fagskolene skal legge til rette for at studentene får best mulig utdanning i situasjonen der fagskolene fysisk er stengt som følge av utbrudd av Covid-19. Forslaget kan føre til at institusjonene kommer frem til ulike løsninger uten at det er særlige grunner til det. Dette kan for eksempel føre til at studenter ved forskjellige fagskoler som tar tilsvarende utdanninger møter ulike løsninger. Departementet anbefaler at fagskolene selv sørger for å samordne seg slik at de i stor grad velger likestilte løsninger der det ikke er særlige grunner for noe annet.

For å sikre forutberegnelighet foreslår departementet at fagskolene så tidlig som mulig må gi studenter og allmenheten god informasjon om hvilke regler det er umulig å oppfylle, og hva de vil gjøre i stedet.

Det er viktig å påpeke at fagskolene er veldig ulike, noen er store og robuste, andre er mindre og utsatt. Det er også stor variasjon mellom de ulike type fagskoleutdanningene, noe som innebærer at det vil være forskjellige utfordringer som krever særskilte løsninger. For at reglene i forskriften skal være best mulig for alle fagskolene, mener vi det er riktig å fastsette en bestemmelse som foreslått og gi fagskolene fleksibilitet, men også ansvar.

De står nærmere til å vurdere hvilke behov deres studenter har og hvilke muligheter de har til å foreta endringer. Forslaget tar høyde for at vi nå ikke kan definere alle behov og forutse alle problemstillinger, og at det kan være ulike behov på ulike områder og innenfor forskjellige utdanninger.

Departementet forutsetter at også andre virksomheter som er regulert av fagskoleloven med forskrifter, følger disse bestemmelsene.

7 Integreringsområdet

7.1 Bakgrunn

Introduksjonsloven regulerer tre ordninger for asylsøkere og innvandrere: opplæring i mottak, introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Asylsøkere har plikt til å delta i opplæring i norsk og opplæring i norsk kultur og norske verdier i mottak. Nyankomne innvandrere har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Også andre innvandrere med oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse har rett og plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Deltakere i opplæringen har videre plikt til å avlegge prøver i norsk og samfunnskunnskap. Disse prøvene brukes også som dokumentasjon for å oppfylle vilkår om norskkunnskaper og kunnskap om samfunnet ved søknad om permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap. Deltakere i introduksjonsprogram får utbetalt introduksjonsstønning for deltakelsen. Stønningen utgjør deltakernes livsopphold i perioden de deltar i programmet.

I situasjonen som har oppstått berøres mange av rettighetene og pliktene etter introduksjonsloven med forskrifter. Både kommunen og deltakerne kan av ulike grunner ha utfordringer med å oppfylle sine plikter når skoler og barnehager er stengt og samfunnet for øvrig er preget av store forandringer. Samtidig er det viktig at ikke alle tiltak og all opplæring stopper opp. Kontinuitet er sentralt for de fleste deltakere og å opprettholde en viss progresjon i opplæringen vil både gi bedre resultater og gjøre overgangen til ordinær opplæring enklere. For deltakere i introduksjonsprogram er det sentralt at livsoppholdet ikke bortfaller, selv om det i denne perioden ikke er mulig å delta i like stor grad som tidligere.

7.2 Departementets vurdering og forslag

Departementet vurderer at det bør fastsettes en forskrift med hjemmel i koronaloven, som tydeliggjør hvilke regler som gjelder for kommunen og deltakere i ordningene som er regulert i introduksjonsloven med forskrifter mens utbruddet av Covid-19 pågår.

Det foreslås at forskriften skal gjelde kommuner og deltakere i opplæring i mottak, introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter introduksjonsloven med forskrifter.

Departementet foreslår at reglene i introduksjonsloven med forskrifter gjelder så langt de er mulig å oppfylle under utbruddet av Covid-19, med de presiseringer som følger av forskriften for øvrig. At reglene gjelder så langt de er mulige å oppfylle, innebærer at både kommunen og deltakeren kan ha lempeligere plikter i denne perioden. Samtidig skal både kommunen og deltakeren oppfylle plikter som er mulige å oppfylle. Kommunen skal strekke seg langt for å gi et tilbud og deltakeren skal strekke seg langt for å delta. Departementet presiserer at utbruddet av Covid-19 ikke danner grunnlag for å stanse introduksjonsprogrammet eller opplæringen i norsk og samfunnskunnskap med hjemmel i introduksjonsloven §§ 7 eller 19 fjerde ledd. Stans kan bare besluttes hvis det er saklig begrunnet i den enkeltes forhold og fravær knyttet til utbruddet av Covid-19 oppfyller ikke disse vilkårene.

Det foreslås å regulere noen forhold ved hver av ordningene i egne bestemmelser. Det foreslås egne bestemmelser for opplæring i mottak, introduksjonsprogram, introduksjonsstønad, opplæring i norsk og samfunnskunnskap og prøver i norsk og samfunnskunnskap.

For opplæring i mottak etter introduksjonsloven kapittel 4 A foreslås det at kommunen skal sørge for at deltakere får opplæring selv om undervisningsstedet er stengt i medhold av smittevernloven § 4-1, med mindre det ikke er mulig å tilby opplæringen via digitale hjelpemidler eller på andre måter. Terskelen for hva som ikke er mulig å tilby skal være høy og kommunen skal strekke seg langt. Dersom deltakerne ikke har tilstrekkelige digitale ferdigheter eller ikke har tilgjengelig utstyr, innebærer dette i praksis at opplæring via digitale hjelpemidler ikke er mulig. Det foreslås å presisere at deltakerens plikt til å delta i opplæring opphører midlertidig dersom opplæringen ikke kan gjennomføres som følge av utbruddet av Covid-19. Videre foreslås det at resterende timer opplæring skal gjennomføres når undervisningsstedet åpner, forutsatt at den enkelte fortsatt er omfattet av målgruppen etter introduksjonsloven § 20 a på det tidspunktet.

Når det gjelder introduksjonsprogram foreslås det flere presiseringer. I flere kommuner kan det være en gruppe personer som er i målgruppen for introduksjonsprogram, men som ennå ikke har fått vedtak om program. For denne gruppen foreslår departementet at det er kommunen som avgjør om det er hensiktsmessig å starte opp programmet i denne perioden. For deltakere som er i gang med introduksjonsprogrammet foreslås det at kommunen skal sørge for at de får et tilbud, med mindre det ikke er mulig å gi et tilbud via digitale hjelpemidler eller på andre måter. Terskelen for hva som ikke er mulig skal være høy, altså skal kommunen strekke seg langt for å gi et tilbud. At deltakere ikke har tilstrekkelige digitale ferdigheter eller ikke tilgjengelig utstyr innebærer i praksis at et tilbud via digitale hjelpemidler ikke er mulig. Dersom det da ikke er mulig å gi et tilbud på andre måter, opphører kommunens og deltakerens plikter til å tilby og å delta i program midlertidig.

Videre foreslås det at kommunen kan tilby introduksjonsprogram på deltid i denne perioden, noe som innebærer et unntak fra kravet i introduksjonsloven § 4 annet ledd om at programmet skal være på fulltid. På bakgrunn av de sammensatte utfordringene

deltakerne kan oppleve, mener departementet at fravær i denne perioden ikke bør ha den konsekvens at deltakeren mister tid i programmet. Det foreslås derfor at fravær legges til programmets varighet. Ved deltakelse på deltid skal også differansen mellom det som tilbys og det som tilsvarer program på fulltid legges til programmets varighet. For å sikre at fravær og differansen opp til program på fulltid legges til programmets varighet, registreres dette i Nasjonalt introduksjonsregister (NIR) under kategorien "permisjon grunnet egen sykdom".

Deltakere i introduksjonsprogram har introduksjonsstønad som sitt livsopphold. I mangel av stønaden ville de fleste vært avhengig av sosialhjelp. Departementet er av den oppfatning at de som har andre muligheter for livsopphold enn ytelser fra NAV, bør få benytte disse mulighetene i den situasjonen som har oppstått. Som følge av dette foreslår departementet at kommunen skal utbetale introduksjonsstønad uavhengig av fravær i perioden det ikke kan tilbys introduksjonsprogram eller det kun kan tilbys et redusert tilbud som følge av utbruddet av Covid-19. Dette sikrer livsopphold for deltakerne samtidig som NAV ikke belastes ytterligere. Det foreslås presisert at utbetalingen skal tilsvare stønad for deltakelse på fulltid, noe som speiler at stønaden skal utbetales uavhengig av fravær. Videre foreslår departementet at kommunen ikke kan gjøre trekk i eller kreve tilbakebetalt introduksjonsstønad fra perioder hvor det ikke har vært tilbudt introduksjonsprogram eller det har vært redusert tilbud som følge av utbruddet av Covid-19. Dette innebærer altså at kommunen skal utbetale full stønad til deltakerne i hele perioden utbruddet har påvirket deltakelsen i introduksjonsprogrammet.

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap tilbys ofte på undervisningssteder som nå er stengt i medhold av smittevernloven § 4-1. Med dette som utgangspunkt foreslår departementet at kommunen skal sørge for at deltakere i norsk og samfunnskunnskap får opplæring selv om undervisningsstedet er stengt. Dette gjelder med mindre det ikke er mulig å tilby opplæringen via digitale hjelpemidler eller på andre måter. Som for introduksjonsprogram skal terskelen for hva som ikke er mulig å tilby være høy og kommunen skal strekke seg langt. At deltakere ikke har tilstrekkelige digitale ferdigheter eller ikke tilgjengelig utstyr innebærer i praksis at opplæring via digitale hjelpemidler ikke er mulig. Dersom det da ikke er mulig å tilby opplæringen på andre måter, opphører kommunens og deltakerens plikter midlertidig. Det foreslås å åpne for at kommunen kan avgjøre at hjemmearbeid skal regnes som gjennomførte timer opplæring i norsk og samfunnskunnskap i enkelte tilfeller. Dette kan være en annen måte å tilby opplæring på, som medfører at både kommunen og deltakernes plikter består. Kommunen må i slike tilfeller sikre at deltakerne følges opp, for eksempel på telefon.

Deltakere i opplæring i norsk og samfunnskunnskap har rett til gratis opplæring i tre år, for de fleste regnes fristen fra tidspunktet oppholdstillatelsen ble innvilget eller ved ankomst til Norge. Departementet foreslår at fristen for denne retten forlenges tilsvarende den perioden deltakeren ikke får et opplæringstilbud som følge av utbruddet av Covid-19. Det kan ha store økonomiske konsekvenser for den enkelte å måtte betale for resterende timer, særlig dersom stengingen av undervisningssteder blir langvarig. Dette kan også ha

konsekvenser for den enkeltes mulighet til å oppfylle vilkår for permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at det ikke skal gjennomføres prøver i norsk og samfunnskunnskap så lenge opplæringsinstitusjoner og prøvesteder er stengt i medhold av smittevernloven § 4-1. Dette har ikke bare konsekvenser for personer som skal søke om permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap, men også for andre som for eksempel har behov for å dokumentere kunnskaper i norsk for å komme inn på høyere utdanning. Det er imidlertid ikke mulig å avlegge prøvene uten fysisk oppmøte, og det er derfor ikke andre måter å løse denne utfordringen på.

Som følge av de økonomiske konsekvensene utbruddet av Covid-19 kan ha hatt for flere deltakere i introduksjonsprogrammet, foreslår departementet at forskriftens bestemmelse om introduksjonsstønad gis virkning fra mandag 16. mars 2020. Tilsvarende tilbakevirkning er gitt i den midlertidige forskriften om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med covid-19-pandemien som ble fastsatt 20. mars 2020.

Når det gjelder de økonomiske og administrative konsekvensene av denne forskriften, viser departementet til at kommunene mottar særskilte tilskudd som skal finansiere introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Kommunenes utgifter til introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap forventes isolert sett å øke noe som følge av at deltakerne skal kunne fullføre kvalifiseringen etter at restriksjonene er avsluttet og motta introduksjonsstønad i hele perioden.

Konsekvensene for kommunenes totale utgifter vil avhenge av hvor lenge situasjonen varer. Tilskuddene som finansierer kommunenes bosettings, kvalifisering og integreringsarbeid har hatt relativ høy dekningsgrad de siste årene. Kommunene har dermed hatt gode økonomiske forhold for integreringsarbeidet. Departementet mener at en økning i kommunenes utgifter i en periode som følge av covid-19-pandemien, vil kunne finansieres innenfor dagens økonomiske rammer. Beregningsutvalget som kartlegger kommunenes utgifter til bosetting, kvalifisering og integrering vil kunne fange opp endringer i utgiftsbildet i den årlige kartleggingen. Bosatte flyktninger inngår i grunnlaget for rammetilskuddene til kommunene på linje med øvrige innbyggere.

Når det gjelder opplæring for asylsøkere i mottak vil flere kunne få innvilget vedtak om opphold eller avslag og dermed være ute av målgruppen for opplæring som asylsøkere i perioden med restriksjoner som følge av covid-19-pandemien. Dette innebærer at vertskommunene vil motta tilskudd for enkelte deltakere uten å måtte tilby de deler eller all opplæring.